

### **3. AUDIOVISUAALVALDKOND - FILM ja VIDEO**

- **kinofilmide ja videote tootjad**
- **telesaadete tootjad**
- **kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmisega tegelejad**
- **kinofilmide, videote ja telesaadete levitajad kinodele ning telejaamadele**
- **kinofilmide linastajad**

<b>Ettevõtete arv:</b>	<b>225 ettevõtet</b>	(2007. a)
<b>Töötajate arv:</b>	<b>1 050 inimest</b>	(2007. a)
<b>Müügitulu:</b>	<b>673 mln kr</b>	(2007. a)

## SISUKORD

SISSEJUHATUS .....	3
LÜHIKOKKUVÕTE .....	4
3.1. PAKKUMINE .....	5
3.1.1. Ettevõtete ja töötajate arv .....	5
3.1.2. Turu maht .....	6
3.1.3. Väliskaubandus .....	8
3.1.4. Juhtivad ettevõtted valdkonnas .....	11
3.1.5. Kinolevi .....	15
3.1.6. Kinofilmide linastamine .....	16
3.2. NÕUDLUS .....	18
3.2.1. Filmide vaatajate arv kinos ja televisioonis .....	18
3.2.2. Avaliku sektori huvid .....	20
3.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA .....	22
3.3.1. Finantseerimine ja riiklikud toetusmeetmed .....	22
3.3.2. Organiseeritus .....	23
3.3.3. Seosed teiste tegevusvaldkondadega ja loomemajanduse sektoritega .....	24
3.4. HARIDUS .....	25
3.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA TAKISTUSED .....	26
3.6. ARENGUPROGNOOS 3-5 AASTAKS .....	27
3.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD .....	28
Lisa 3.1. Filmi ja video valdkonna tegevused Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi ..	29

## SISSEJUHATUS

Audiovisuaalvaldkonna filmi ja video sektori kaardistamisel on võetud arvesse kino- ja videofilmide ning telesaadete tootmise ja järeltootmise, samuti nende kinodele ja telejaamadele levitamise ning kinofilmide linastamise ettevõtete andmed, kes on registreeritud Äriregistris.

Filmi ja video ettevõtted<sup>1</sup> jaotuvad viide põhikategooriasse:

- kinofilmide ja videote tootjad;
- telesaadete tootjad;
- kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmisega tegelejad;
- kinofilmide, videote ja telesaadete kinodele ja telejaamadele levitajad;
- kinofilmide linastajad.

Eesti kino- ja videofilmide tootmise turul tegutseb suur arv ettevõtteid, kelle põhitegevus on projektipõhine, seega valdav osa nende töötajatest on lepingulised. Käesolevas töös on kino- ja videofilmide tootmise ettevõtted jagatud kaheks: kino- ja videofilmide tootjad ning reklaamfilmide tootjad. Paljudel juhtudel kasutavad filmitootjad reklaamfilmide tootmisest saadud äritulu nt mängufilmide tootmiseks. Väga paljud filmi ja video valdkonna ettevõtted tegelevad lisaks põhitegevusele ka muude tegevustega.

---

<sup>1</sup> Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on filmi ja video kolmekohaline kood 591 (vt lisa 3.1).

## **LÜHIKOKKUVÕTE**

Eesti audiovisuaalvaldkonna filmi ja video sektoris tegutses 2007. aastal kokku 225 ettevõtet. Töötajate koguarv oli 1 050 inimest. Sektori ettevõtete kogumüügitulu oli 673 mln krooni ja kogutegevustulemiks 93 mln krooni puhaskasumit.

### **Kinofilmide ja videote tootmine**

Kinofilme ja videosid tootis 2007. aastal 126 ettevõtet. Töötajate koguarv oli 369 inimest. Kinofilmide ja videote tootjate kogumüügitulu oli 184 mln krooni ja tegevustulemiks oli puhaskasum 20 mln krooni.

### **Telesaadete tootmine**

Telesaadete tootmisega tegeles 2007. aastal 51 ettevõtet. Töötajate koguarv oli 145 inimest. Telesaadete tootjate kogumüügitulu oli 110 mln krooni ja tegevustulemiks oli puhaskasum 13 mln krooni.

### **Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmine**

Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmise alal tegutsejaid oli 2007. aastal 28. Töötajate koguarv oli 95 inimest. Nende ettevõtete kogumüügitulu oli 55 mln krooni ja tegevustulemiks oli puhaskasum 10 mln krooni.

### **Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine kinodele ning telejaamadele**

Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamisega tegeles 2007. aastal 17 ettevõtet. Töötajate koguarv oli 424 inimest. Kinofilmide, videote ja telesaadete levitajate kogumüügitulu oli 318 mln krooni ja tegevustulemiks oli puhaskasum 50 mln krooni.

### **Kinofilmide linastamine**

Kinofilme linastas 2007. aastal kolm ettevõtet. Töötajate koguarv oli 17 inimest. Kinofilmide linastajate kogumüügitulu oli 6 mln krooni ja tegevustulemiks oli puhaskasum 243 tuhat krooni.

### 3.1. PAKKUMINE

#### 3.1.1. Ettevõtete ja töötajate arv

Vastavuses *Autoriõiguse seaduse* paragrahviga 33 on audiovisuaalne teos mis tahes teos, mis koosneb korrapäraselt seotud kujutistest koos neid saatvate helidega või ilma helideta, ja mis on ette nähtud näitamiseks vastavate tehniliste vahenditega (kinofilm, telefilm, videofilm jne).

Äriregistri andmetel oli Eesti audiovisuaalvaldkonna filmi ja video sektoris 2007. aastal **kokku 225 ettevõtet**, sh oli 126 kinofilmide ja videote tootjat (EMTAK 59111), 51 telesaadete tootjat (EMTAK 59112), 28 kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmisega tegelejat (EMTAK 59121), 17 kinofilmide ja telesaadete levitajat (EMTAK 59131) ning kolm kinofilmide linastajat (EMTAK 59141). Filmi ja video sektori ettevõtete koguarv suurenes 2007. aastal 132 ettevõtte võrra (+141,9%, võrreldes 2003. aastaga, tabel 3.1). Filmi ja video ettevõtetest vähenes ainsana kinofilmide linastajate arv (-40%).

Filmi ja video sektori ettevõtetes töötas 2007. aastal **kokku 1 050 töötajat** (+71,3%, võrreldes 2003. aastaga). Töötajate koguarvust 369 inimest (ca 35%) tegeles kinofilmide ja videote tootmisega. Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmisega tegeles 2007. aastal 95 inimest (163,9% enam, võrreldes 2003. aastaga).

Tabel 3.1. Filmi ja video sektori ettevõtete ja töötajate arv 2003. ja 2007. aastal

EMTAK 2008 kood	Põhitegevusala nimetus	Ettevõtete arv			Töötajate arv		
		2003	2007	Muutus 2007/2003, +/- %	2003	2007	Muutus 2007/2003, +/- %
<b>591</b>	<b>Kinofilmide, videote ja telesaadete tegevusalad<sup>2</sup></b>	<b>93</b>	<b>225</b>	<b>141,9</b>	<b>613</b>	<b>1 050</b>	<b>71,3</b>
59111	Kinofilmide ja videote tootmine	77	126	63,6	359	369	-2,8
59112	Telesaadete tootmine	3	51	1600,0	20	145	625,0
59121	Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmine	5	28	460,0	36	95	163,9
59131	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine kinodele ning telejaamadele	3	17	466,7	169	424	150,9
59141	Kinofilmide linastamine	5	3	-40,0	29	17	-41,4

Allikas: Äriregister; EKI arvutused

<sup>2</sup> Alavaldkondade andmete võrreldavus 2003. ja 2007. aasta osas on tinglik, kuna muutusid äriühingute tegevusalade koodid EMTAK lõikes. Adekvaatse ülevaate annab üldkoodi 591 ehk kogu valdkonna võrdlus.

Filmide ja telesaadete tootmine toimub filmi- ja videolindile või plaadile linastamiseks kinodes või edastamiseks televisioonis. Filmide tootmise alla ei kuulu filmide kopeerimine ning audio- ja videolintide, CD-de või DVD-de paljundamine etalonsalvestistelt (EMTAK 18201) ja originaalsalvestiste (masterplaatide) tootmine, väljaandmine, tutvustamine ja levitamine, muusika kirjastamine ja helisalvestamise teenuste osutamine stuudios või mujal (EMTAK 592).

### 3.1.2. Turu maht

#### Valminud filmid

Ühiskondliku arvamuse väljakujundamisel on oluline roll filmide tegemisel. Eestis valmis 2007. aastal kokku 212 filmi (tabel 3.2). Nimetatuid 25 olid kinofilmid ja 187 videofilmid, sh olid 69 lühireklaamfilmid ja 118 kokku muud videofilmid. Statistikaameti andmetel olid 212-st toodetud filmist neli koostööfilmid.

Tabel 3.2. Valminud filmide arv 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
KOKKU valminud filmide arv	261	227	208	157	212
sh kinofilmid <sup>3</sup>	14	14	18	20	25
videofilmid <sup>4</sup>	247	213	190	137	187
sh reklaamfilmid <sup>5</sup>	116	66	95	35	69
muud videofilmid <sup>6</sup>	131	147	95	102	118

Allikas: Statistikaamet

#### Valminud kinofilmid

Valminud kinofilmide koguarv Eestis suureneb. Kokku valmis 2007. aastal kinoekraanil esitamiseks 25 filmi, sh olid 11 täispikad filmid ja 14 lühifilmid (tabel 3.3). Täispikad filmid olid “Jan Uuspõld läheb Tartusse”, “Klass”, “Nuga”, “Magnus”, “Sügisball”, “Georg”, “Kuhu põgenevad hinged”, “Kinnunen” jne.

Tabel 3.3. Valminud kinofilmide arv 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
KOKKU valminud kinofilmide arv	14	14	18	20	25
sh täispikad filmid	3	6	10	9	11
lühifilmid	11	8	8	11	14

Allikas: Statistikaamet

#### Filmi ja video valdkonna müügitulu

Filmi ja video valdkonna ettevõtete **kogumüügitulu** oli 2007. aastal **673 mln krooni** (238,2% enam kui 2003. aastal, tabel 3.4). Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmisega tegelevate ettevõtete kogumüügitulu kasvas 2007. aastal 4,2 korda, võrreldes 2003. aastaga. 673 mln suurusest kogumüügitulust oli ligi pool kinofilmide levitajate müügitulu ning ülejäänud jagunes viie tegevusala ettevõtete vahel (joonis 3.1). Filmi ja video sektori ettevõtete kogutegevustulemiks oli 2007. aastal 93 mln krooni puhaskasumit (+50 mln krooni ehk 2,2

<sup>3</sup> Kinofilmid on kinoekraanil esitamiseks toodetud filmid.

<sup>4</sup> Videofilmid on üldjuhul *Betacam*-formaadis tehtud filmid (näitamiseks televisioonis, kinos jne).

<sup>5</sup> Reklaamfilmid on mainefilmid. Siia ei kuulu reklaamklipid.

<sup>6</sup> Kokku muud videofilmid on mängufilmid, kroonika- ja dokumentaalfilmid, õppefilmid jm.

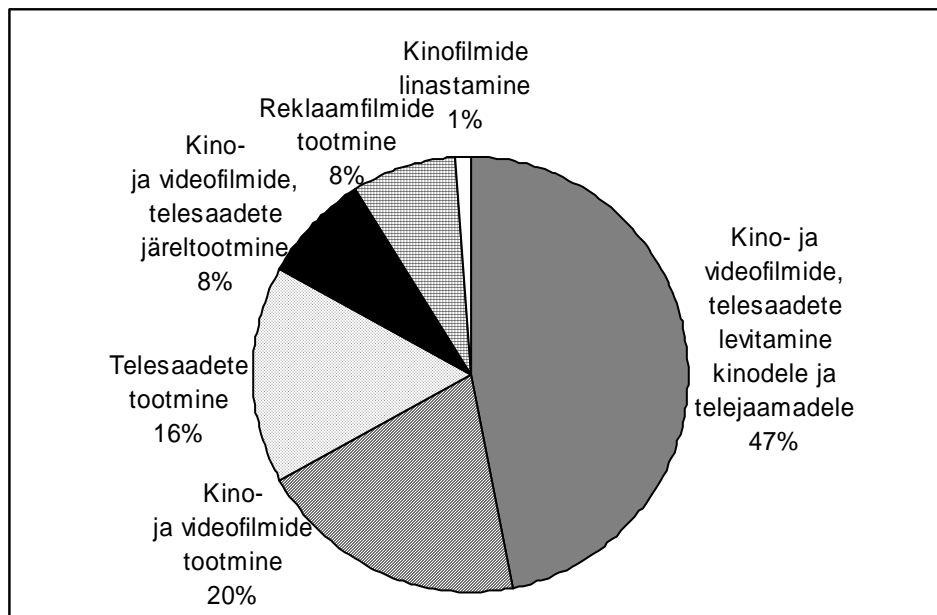
korda rohkem kui 2003. aastal). Nimetatud puhaskasumist oli 53% kinofilmide, videote ja telesaadete levitajate puhaskasum, 22% kino- ja videofilmide tootjate puhaskasum, 14% telesaadete tootjate puhaskasum ja 11% kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmisega tegelevate ettevõtete puhaskasum. Kinofilmide linastajate tegevustulemiks 2007. aastal oli puhaskahjum (243 tuh krooni).

Tabel 3.4. Filmi ja video sektori kogumüügitulu 2003. ja 2007. aastal, mln krooni

EMTAK 2008 kood	Põhitegevusala nimetus	2003	2007	Muutus 2007/2003, +/- %
<b>591</b>	<b>Kinofilmide, videote ja telesaadete tegevusalad<sup>7</sup></b>	<b>199</b>	<b>673</b>	<b>238,2</b>
59111	Kinofilmide ja videote tootmine	76	184	142,1
	sh kino- ja videofilmide tootmine	...	128	-
	reklaamfilmide tootmine	...	56	-
59112	Telesaadete tootmine	8	110	1275,0
59121	Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmine	13	55	323,1
59131	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine kinodele ning telejaamadele	93	318	241,9
59141	Kinofilmide linastamine	9	6	-33,3

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

Joonis 3.1. Filmi ja video sektori kogumüügitulu jagunemine põhitegevusalati 2007. aastal



Allikas: Äriregister, EKI arvutused

<sup>7</sup> Alavaldkondade andmete võrreldavus 2003. ja 2007. aasta osas on tinglik, kuna muutusid äriühingute tegevusalade koodid EMTAK lõikes. Adekvatse ülevaate annab üldkoodi 591 ehk kogu valdkonna võrdlus.

### 3.1.3. Väliskaubandus

#### *Eesti filmikunst välisriikides*

Eesti filme näidati 2007. aastal järgnevates riikides: Soomes, Rootsis, Norras, Taanis, Suurbritannias, Islandil, Šveitsis, Hispaanias, Prantsusmaal, Itaalias, Saksamaal, Portugalis, Belgias, Hollandis, Austrias, Lätis, Leedus, Venemaal, Ukrainas, Valgevenes, Kasahstanis, Gruusias, Armeenias, Poolas, Ungaris, Bosnias ja Hertsegoviinas, Sloveenias, Serbias, Montenegros, Rumeenias, Horvaatias, Tšehhi Vabariigis, Bulgaarias, Slovakkias, Makedoonias, Kreekas, Maltal, Küprosel, Hiinas ja Taiwanis, Indias, Jaapanis, Lõuna-Koreas, Austraalias, Egiptuses, Türgis, Marokos, USA-s, Kanadas, Mehhikos, Bermudal, Ecuadoris, Brasiilias ja Uruguais.

#### *Turu- ja festivalilinastused*

Eesti filme on tutvustatud ja müüdnud edasi välisriikide kino- ja DVD-levisse ning festivalide mängukavadesse “European Film Market” ja “Marche du Film” filmiturgudel Berliinis ja Cannes`is. Nimetatud turulinastused toimuvad filmifestivalidega samal ajal ja on nende osad. Turulinastuste publikuks on levitajad, tootjad, müügiagendid jt. Eesti dokumentaalfilmid on osalenud ka dokumentaalfilmide foorumil ja turul “Sunny Side of the Doc” La Rochelle`is eelmistel aastatel. 2009. aastal osaletakse Annecy filmiturul Prantsusmaal. Eesti filmidel oli nii 2007. kui ka 2008. aastal kokku kümme turulinastust, sh oli viis turulinastust Berliinis ja viis turulinastust Cannes`is.

Eesti filmidel oli 2006. aastal kokku 279 festivaliosalust (tabel 3.5), sh oli 69 mängufilmide festivaliosalust ja 210 animatsioonifilmide festivaliosalust. 2007. ja 2008. aastal oli Eesti filmidel vastavalt 463 festivaliosalust ja 466 festivaliosalust. Filmifestivalidel linastusid 2007. aastal 17 Eesti mängufilmi, 26 animatsioonifilmi ja kümme dokumentaalfilmi. Eesti filmidest oli 2007. aastal “Magnusel” 17 festivaliosalust (Prantsusmaal, Soomes, Horvaatias, Kasahstanis, Venemaal jm, tabel 3.6), “Klassil” 15 festivaliosalust (Itaalias, Taanis, Saksamaal, Türgis, Poolas jm), “Sügisballil” 13 festivaliosalust (Austrias, Portugalis, Rootsis jm), “Leiutajateküla Lottel” 12 festivaliosalust (Rootsis, Prantsusmaal, Türgis jm) ja “Kalinovski Väljakul” 9 festivaliosalust (Itaalias, Saksamaal, Sloveenias, Hollandis jm). Eesti filmidest võitis “Sügisball” kümme (Orizontti Prize jt), “Klass” seitse (European Cinemas Prize jt) ja “Magnus” kolm (60th Cannes International Film Festival jt) rahvusvahelist auhinda.

Tabel 3.5. Eesti filmide turulinastuste ja festivaliosaluste arv 2006-2008

	2006	2007	2008
Kokku turulinastuste arv	13	10	10
sh Berliin	9	5	5
Cannes	4	5	5
Kokku festivaliosaluste arv	279	463	466

Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus

Tabel 3.6. Filmifestivalidel osalenud ja rahvusvaelisi auhindu võitnud Eesti filmid 2007. aastal

Filmi nimi	Festivaliosaluste arv	Auhindade arv
“Magnus”	17	3
“Klass”	15	7
“Sügisball”	13	10
“Leiutajateküla Lotte”	12	-
“Kalinovski Väljak”	9	-

Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus

#### *Kinofilmide ja DVD levi*

“Stiilipidu”, “Leiutajateküla Lotte”, “Sügisball” ja “Georg” on jõudnud erinevate välisriikide kinolevisse (USA, Kanada, Rumeenia, Portugal, Leedu, Soome jm) 2007. ja 2008. aastal. Filmid olid DVD-l müügil USA-s, Kanadas, Suurbritannias, Hispaanias, Soomes, Venemaal.

#### *Eriprogramme*

Eesti filmi eriprogramme (retrospektiive) oli 2007. aastal kokku 12. Need toimusid Suurbritannias, Saksamaal, Austraalias, Venemaal, Ungaris, Poolas, Šveitsis, Hollandis, Soomes ja Tallinnas.

Eestis puuduvad andmed kogu filmi ja video valdkonna ekspordi ja impordi kohta rahalises vääringus. Eesti Filmi Sihtasutuse andmetel on mängufilmide tootmisel filmiimpordi kulu artikliteks filmilint, tehnika, laboriteenus jne. Aastatel 2006-2008 oli impordikulu osakaal mängufilmide kogumaksumusest väga erinev, ulatudes 5%-st kuni 50%-ni. Animatsioonifilmidel on peamiseks impordi kuluartikliks laboriteenus ja võrreldes mängufilmidega, on impordikulu osakaal animatsioonifilmide kogumaksumusest kordades väiksem, jäädes perioodil 2006-2008 paari protsendi piiresse.

#### *Välisriikide filmikunst Eestis*

Eestisse imporditi<sup>8</sup> 2007. aastal 155 pikka filmi ja 281 filmikoopiat (tabel 3.7). 2006. aastal toodi Eestisse 100 pikka filmi ja koopiat enam kui 2005. aastal. 2007. aastal toimus pikkade filmide ja koopiate import ligikaudu samas mahus kui 2006. aastal. Imporditud pikkadest filmidest oli 61% USA, 32% Euroopa riikide, 5% SRÜ ja 2% teiste riikide filme (joonis 3.2). Imporditud pikkade filmide osakaal Eesti siseturul moodustas 2007. aastal 93,4% (tabel 3.8).

<sup>8</sup> Filmiimport on kinodes näitamiseks imporditud pikad filmid.

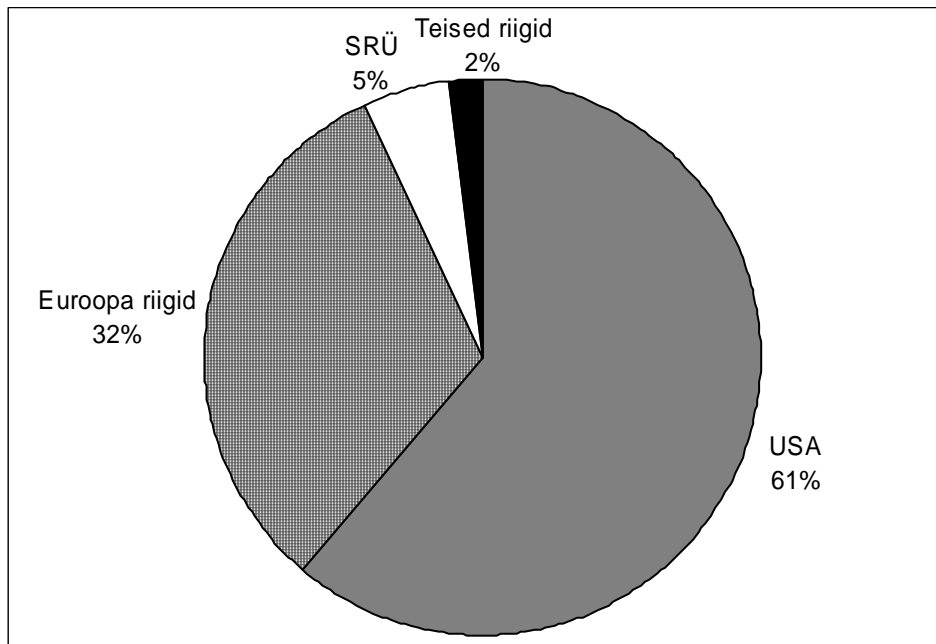
### 3. AUDIOVISUAALVALDKOND - FILM ja VIDEO

Tabel 3.7. Pikkade filmide import 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Imporditud pikkade filmide <sup>9</sup> koguarv	101	117	141	165	155
Imporditud koopiate <sup>10</sup> koguarv	157	180	200	276	281

Allikas: Statistikaamet

Joonis 3.2. Pikkade filmide import riigiti 2007. aastal



Allikas: Statistikaamet, EKI arvutused

Tabel 3.8. Imporditud pikkade filmide osakaal Eesti siseturul 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Imporditud pikkade filmide koguarv	101	117	141	165	155
Eesti pikkade filmide koguarv	3	6	10	9	11
Filmiimpordi osakaal siseturul, %	97,1	95,1	93,4	94,8	93,4

Allikas: Statistikaamet, EKI arvutused

<sup>9</sup> Pikk film on vähemalt 60 minutilise kestusega kinofilm või vähemalt 52 minutilise kestusega videofilm.

<sup>10</sup> Imporditud koopiad on kinodes näitamiseks imporditud filmide koopiate arv.

### 3.1.4. Juhtivad ettevõtted valdkonnas

Filmi ja video sektori 2007. aasta kogumüügitulust moodustas 61,2% sektori kümne esimese ettevõtte müügitulu (tabel 3.9). Kõik sektori TOP 10 ettevõtet asusid Tallinnas. TOP 10-st viis ettevõtet olid kinofilmide, videote ja telesaadete levitajad. Suurima müügituluga filmi ja video sektori ettevõtte oli kinofilmide levitaja Forum Cinemas AS, kelle müügitulu moodustas ca 20% sektori kogumüügitulust.

Tabel 3.9. Filmi ja video sektori ettevõtete TOP 10 müügitulu järgi 2007. aastal

	Nimi	EMTAK 2008 põhitegevusala	Müügitulu, mln krooni	Töötajate arv	Asukoht
1	Forum Cinemas AS	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine	132,6	161	Tallinn
2	Forum Cinemas Home Entertainment AS	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine	81,2	99	Tallinn
3	OÜ Sonatiin Grupp	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine	45,6	17	Tallinn
4	Balti Video OÜ	Telesaadete tootmine	29,0	11	Tallinn
5	OÜ Eetriüksus	Kinofilmide ja videote tootmine	25,7	5	Tallinn
6	Filmimees OÜ	Telesaadete tootmine	23,0	22	Tallinn
7	OÜ Kuukulgur Film	Reklaamfilmide tootmine	21,3	6	Tallinn
8	OÜ Sonatiin	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine	19,8	8	Tallinn
9	OÜ SDI Media Estonia	Kinofilmide, videote ja telesaadete järeltootmine	18,4	10	Tallinn
10	DVD 2002 OÜ	Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine	15,6	5	Tallinn
	KOKKU TOP 10		412,2	344	
	KOKKU FILMI JA VIDEO SEKTOR		673,0	1 050	
	TOP 10 osakaal, %		61,2	32,8	

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

### 3. AUDIOVISUAALVALDKOND - FILM ja VIDEO

#### *Juhtivad kinofilmide ja videote tootjad<sup>11</sup>*

Kinofilmide ja videote tootmisega tegeles 2007. aastal 126 ettevõtet. Nende ettevõtete kogumüügitulu oli 184 mln krooni ja tegevustulemiks oli puhaskasum 20 mln krooni. Järgnevalt on ettevõtete TOP-d esitatud kino- ja videofilmide tootjate (tabel 3.10) ning eraldi reklaamfilmide tootjate (tabel 3.11) lõikes. Kuna viimased toodavad lisaks reklaamfilmidele ka kino- ja videofilme, siis on jaotuse aluseks see, kumb tegevusala on ettevõttel prevaleeriv. Kümne esimese kino- ja videofilmide tootja müügitulu oli 2007. aastal ligikaudu 83 mln krooni ja osakaal kinofilmide ja videote tootjate kogumüügitulust oli ligikaudu 65%. Suurima ehk 21,3 mln krooni suuruse müügituluga reklaamfilmide tootja 2007. aastal oli OÜ Kuukulgur Film. Talle järgnesid OÜ Rudolf Konimois Film, Revolver Film OÜ jt.

Tabel 3.10. Kino- ja videofilmide tootjate TOP 10 müügitulu järgi 2007. aastal

	Nimi	Müügitulu, mln krooni	Töötajate arv	Asukoht
1	OÜ Eetriüksus	25,7	5	Tallinn
2	OÜ Lege Artis Film	14,1	7	Tallinn
3	A Film Eesti OÜ	11,4	19	Tallinn
4	OÜ Allfilm	11,1	20	Tallinn
5	Filmivabrik OÜ	4,5	8	Tallinn
6	OÜ Videomeedia	3,8	6	Tallinn
7	OÜ Supersonic	3,7	2	Tallinn
8	OÜ Taska Productions	3,1	5	Tallinn
9	OÜ Stuudio	2,8	3	Tallinn
10	AS Testfilm	2,7	8	Harjumaa
	<b>KOKKU TOP 10</b>	<b>82,9</b>	<b>83</b>	
	<b>KOKKU kinofilmide ja videote tootjad</b>	<b>128,4</b>	<b>369</b>	
	TOP 10 osakaal, %	64,6	22,5	

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

<sup>11</sup> Juhtivad kino- ja videofilmide tootjad teevad lisaks filmidele ka telesaateid jne. Nt OÜ Eetriüksus on tootnud palju filme ja telesaateid ning hulgaliselt reklaamklippe.

Tabel 3.11. Juhtivad reklaamfilmide tootjad müügitulu järgi 2007. aastal

	Nimi	Müügitulu, mln krooni	Töötajate arv	Asukoht
1	OÜ Kuukulgur Film	21,3	6	Tallinn
2	OÜ Rudolf Konimois Film	8,4	1	Tallinn
3	Revolver Film OÜ	7,9	7	Tallinn
4	OÜ Tuisk Film Production	4,6	2	Tallinn
5	OÜ Smile Motion	4,4	6	Tallinn
6	Downtown Pictures OÜ	3,1	3	Tallinn
7	OÜ Tribe	2,7	5	Tallinn
8	OÜ Produktsioonigrupp	1,9	5	Tallinn
9	OÜ Icon	1,0	1	Tallinn
10	OÜ Caviar Productions	0,3	1	Tallinn
	<b>KOKKU juhtivad reklaamfilmide tootjad</b>	<b>55,6</b>	<b>37</b>	

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

#### Juhtivad telesaadete tootjad

Telesaadete tootmisega tegeles 2007. aastal 51 ettevõtet. Nende ettevõtete kogumüügitulu oli 109,5 mln krooni (tabel 3.12) ja tegevustulemiks oli puhaskasum 13 mln krooni. Kümne esimese telesaadete tootja müügitulu oli 90,3 mln krooni (ca 83% telesaadete tootjate kogumüügitulust).

Tabel 3.12. Telesaadete tootjate TOP 10 müügitulu järgi 2007. aastal

	Nimi	Müügitulu, mln krooni	Töötajate arv	Asukoht
1	Balti Video OÜ	29,0	11	Tallinn
2	Filmimees OÜ	23,0	22	Tallinn
3	OÜ Osakond	7,5	6	Tallinn
4	OÜ Maurum	7,3	19	Tallinn
5	OÜ AA Visioon Studio	6,8	3	Tallinn
6	OÜ Studio 3	6,4	7	Tallinn
7	Red Hot Produktsioon OÜ	3,8	3	Tallinn
8	OÜ Telekanal STV	2,6	8	Tallinn
9	OÜ Flash Films	2,0	1	Tallinn
10	Pulldozer Film OÜ	1,9	1	Tallinn
	<b>KOKKU TOP 10</b>	<b>90,3</b>	<b>81</b>	
	<b>KOKKU telesaadete tootjad</b>	<b>109,5</b>	<b>145</b>	
	<b>TOP 10 osakaal, %</b>	<b>82,5</b>	<b>55,9</b>	

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

### 3. AUDIOVISUAALVALDKOND - FILM ja VIDEO

#### *Juhtivad kinofilmide, videote ja telesaadete järelootmisega tegelevad ettevõtted*

Kinofilmide, videote ja telesaadete järelootmisega tegeles 2007. aastal 28 ettevõtet. Nende ettevõtete kogumüügitulu oli 54,9 mln krooni (tabel 3.13) ja tegevustulemiks oli puhaskasum 10 mln krooni. TOP 5 ettevõtte müügitulu oli ligikaudu 42 mln krooni.

Tabel 3.13. Järelootmisega tegelevate ettevõtete TOP 5 müügitulu järgi 2007. aastal

	Nimi	Müügitulu, mln krooni	Töötajate arv	Asukoht
1	OÜ SDI Media Estonia	18,4	10	Tallinn
2	OÜ Orbital Vox Stuudiod	9,3	10	Tallinn
3	OÜ Baltlab	8,6	19	Tallinn
4	DX Meedia Stuudiod OÜ	3,7	5	Tallinn
5	OÜ Film Audio	2,3	4	Tallinn
	KOKKU TOP 5	42,3	48	
	KOKKU filmide ja telesaadete järelootmisega tegelejad	54,9	95	
	TOP 5 osakaal, %	77,1	50,5	

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

#### *Juhtivad kinofilmide, videote ja telesaadete levitamise tegelevad ettevõtted*

Kinofilmide, videote ja telesaadete kinodele ja telejaamadele levitamise tegeles 2007. aastal 17 ettevõtet. Nende ettevõtete kogumüügitulu oli 318 mln krooni (TOP 10 andis sellest 99%, tabel 3.14) ja tegevustulemiks oli puhaskasum 50 mln krooni.

Tabel 3.14. Kinofilmide levitajate TOP 10 müügitulu järgi 2007. aastal

	Nimi	Müügitulu, mln krooni	Töötajate arv	Asukoht
1	Forum Cinemas AS	132,6	161	Tallinn
2	Forum Cinemas Home Entertainment AS	81,2	99	Tallinn
3	OÜ Sonatiin Grupp	45,6	17	Tallinn
4	OÜ Sonatiin	19,8	8	Tallinn
5	DVD 2002 OÜ	15,6	5	Tallinn
6	OÜ Baltic Film Entertainment	7,1	1	Tallinn
7	AS Tallinnfilm	5,9	25	Tallinn
8	Digibox Plus OÜ	3,6	2	Tallinn
9	Estinifilm OÜ	2,2	5	Tallinn
10	Cinamon Group OÜ	0,7	87	Tallinn
	KOKKU TOP 10	314,3	410	
	KOKKU kinofilmide, videote ja telesaadete levitajad	318,0	424	
	TOP 10 osakaal, %	98,8	96,7	

Allikas: Äriregister, EKI arvutused

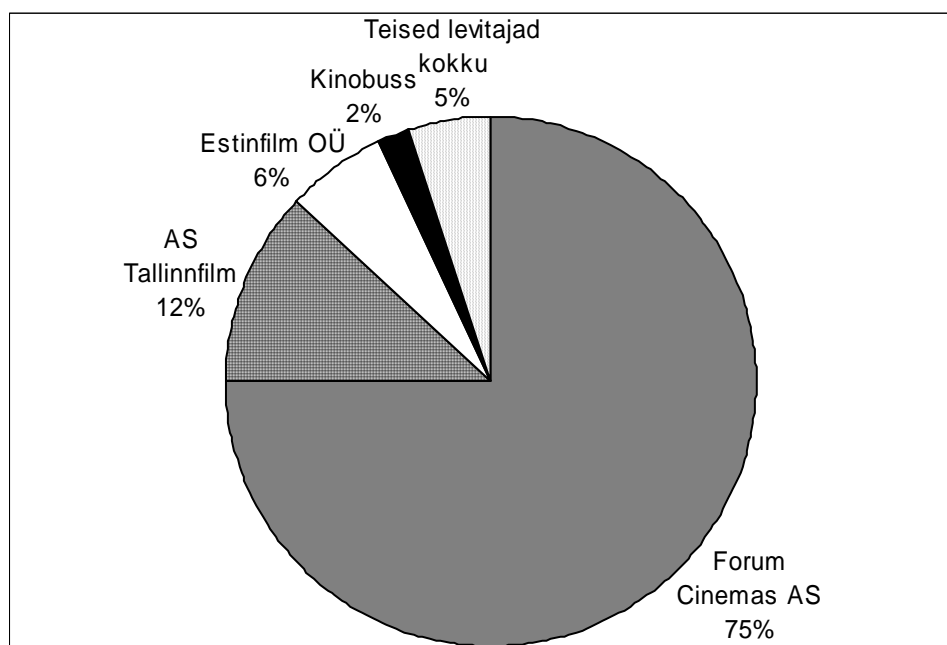
Äriregistri andmetel linastasid kinofilme 2007. aastal OÜ Mai Kino, STP Nicolas OÜ ja Publicdvd OÜ. Nimetatud kinofilmide linastajate kogumüügitulu oli 6 mln krooni. Videokassettide ja DVD-de laenutajate kogumüügitulu oli 11 mln krooni (-26 mln krooni ehk 70,3% vähem kui 2003. aastal).

### 3.1.5. Kinolevi

Eesti Filmi Sihtasutuse andmetel oli Eesti kinolevis 2007. aastal kokku 221 filmi (tabel 3.15). Nimetatud filmidest 145 olid uued ja 76 olid eelmiste aastate filmid. 2007. aastal levitati 19 Eesti kinofilmi. Nii uute kui ka eelmiste aastate filmide arv kasvab kinolevis aasta-aastalt. 2008. aastal oli Eesti kinolevis kokku 277 filmi, millest 166 olid uued ja 111 olid eelmiste aastate filmid.

Eesti kinodele levitasid 2007. aastal filme Forum Cinemas AS, AS Tallinnfilm, Estinfilm OÜ, OÜ Allfilm, OÜ Sügisball, MTÜ Kinobuss, OÜ Amrion, OÜ Eetriüksus, OÜ Lugukala, Cinema Nouveau OÜ, Luxfilm OÜ ja OÜ Eesti Joonisfilm. Kõige enam levitasid filme Forum Cinemas AS (165 filmi, 75% levitatud kinofilmidest), AS Tallinnfilm (27 filmi, 12% levitatust) ja Estinfilm OÜ (13 filmi, 6% levitatust, joonis 3.3). MTÜ Kinobuss levitas 2007. aastal ühte uut filmi ja nelja eelmiste aastate filmi. Alates 2002. aasta juulist augustini on Kinobuss külastanud Eesti väikelinnasid, asulaid ja külasid ning näidanud kinofilme ja viinud läbi filmitegemise koolitusi. Kinobussil oli 2009. aasta aprilli seisuga ligikaudu 50 kinopunkti üle Eesti.

Joonis 3.3. Kinolevi jagunemine levitajate lõikes 2007. aastal



Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused

Tabel 3.15. Filmide kinolevi Eestis 2006-2008

	2006	2007	2008
Levitatud kinofilmide koguarv	188	221	277
sh esmalevitatud filmid	161	145	166
eelmiste aastate filmid	27	76	111
sh levitatud Eesti kinofilmide arv	17	19	26

Allikas: *Eesti Filmi Sihtasutus*

### *Eesti filmid Eesti koolides*

Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Eesti Filmi Sihtasutuse ühisprojekti “Eesti film Eesti kooli” I etapp lõppes 2008. aasta septembrikuus. DVD-del filmid toodeti Eestis. Kolme eelneva aasta jooksul edastati koolidesse kokku üheksa Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poolt välja valitud dokumentaalfilmi. Eesti üldhariduskoolidele edastati DVD-l 600 filmi “Väike lühinägelik boamadu”, 610 filmi “Kaali saladus”, 270 filmi “Potisetod tulevad”, 587 filmi “Eesti kotka-aabits”, 246 filmi “Arvo Pärt. 24 prelüüdi ühele fuugale”, 246 filmi “Hea uus ilm”, 539 filmi “Krooni aeg”, 539 filmi “Palju õnne” ja 246 filmi “Konrad Mägi”. Kõik koolid ei saanud eelnevalt nimetatud kõiki filme.

### **3.1.6. Kinofilmide linastamine**

Eestis tegutseb pidevalt 12 kino (tabel 3.16). Alates 2006. aastast on ekraanide koguarv olnud 67. Eesti kinode ekraanidel esilinastus 2007. aastal 145 filmi, sh olid 133 välisriikide ja 12 Eesti filmid (tabel 3.17). Kinodes esilinastunud filmidest oli 59% USA, 25% Euroopa, 8% teiste riikide ja 8% Eesti päritoluga filme (joonis 3.4). Eesti filmidest esilinastusid kinodes 2007. aastal “Jan Uuspõld läheb Tartusse”, “Georg”, “Sügisball”, “Klass”, “Laulev revolutsioon”, “Kuhu põgenevad hinged”, “Nuga”, “Vastutuulesaal”, “Võõras”, “Kinnunen”, “Mis iganes, Aleksander” ja “Tervitusi Nõukogude Eestist!”.

Kinodes 2008. aastal esilinastunud 17 Eesti filmi olid: “Detsembrikuumus”, “Mina olin siin”, “Taarka”, “Magnus”, “Seks ja surm”, “Soovide puu”, “Lotmani maailm”, “Fritsud ja blondiinid”, “Võõras”, “Aljoshka”, “Valli baar”, “Elu ilma Gabriella Ferrita”, “Surmaretk”, “Mängija”, “Ants Eskola: olla või mitte olla”, BAM” ja “Aja meistrid”.

Kinodes filmide näitamisest saadud piletitulu oli 2007. aastal 112 mln krooni ja 2008. aastal 114 mln krooni. Keskmiselt maksis 2007. aastal Eestis kinopilet 69 krooni ja 2008. aastal 70 krooni.

Tabel 3.16. Kinode, ekraanide arv ja piletitulu Eestis 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pidevalt tegutsevate kinode arv	12	12	11	12	12	12
Ekraanide arv	81	71	69	67	67	67
Piletitulu, mln krooni	80	75	75	106	112	114

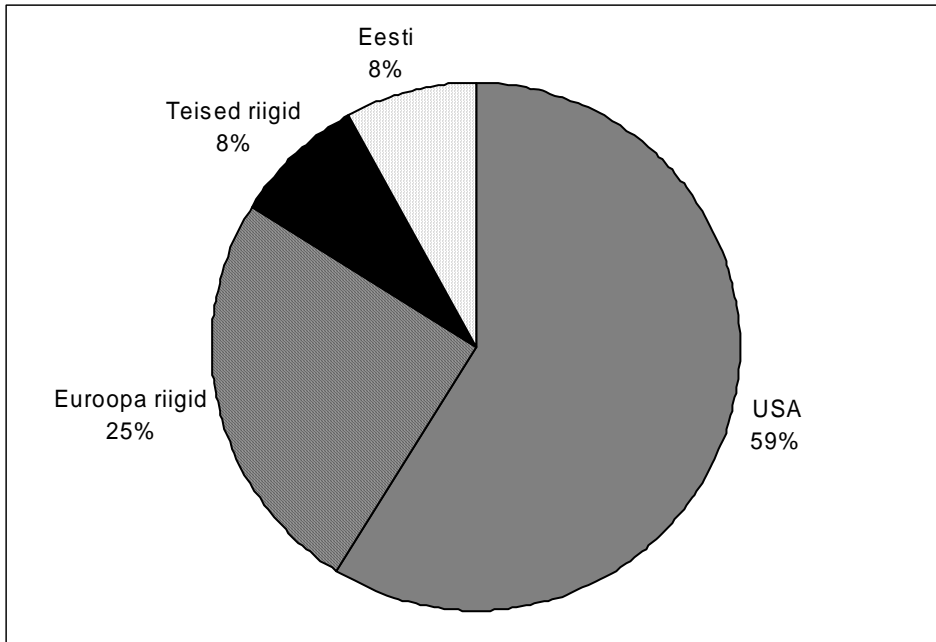
Allikas: *Eesti Filmi Sihtasutus*

Tabel 3.17. Eesti kinodes esilinastunud filmide arv 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Esilinastunud filmide koguarv	112	141	148	161	145	166
sh välisriikide filmid	109	128	140	150	133	149
Eesti filmid	3	13	8	11	12	17

Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus

Joonis 3.4. Eesti kinodes esilinastunud filmide jagunemine päritolu järgi 2007. aastal



Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused

## 3.2. NÕUDLUS

### 3.2.1. Filmide vaatajate arv kinos ja televisioonis

#### Filmid kinodes

Eesti kinodes oli 2007. aastal filmide vaatajate arv ligikaudu 1,6 mln, sh oli 1,4 mln välisriikide filmide ja 233 tuhat Eesti filmide vaatajat (tabel 3.18). Eesti filmide turuosa vaatajate arvu järgi oli 2007. aastal 14,3% ja 2008. aastal 7,3% (-49% kui 2007. aastal).

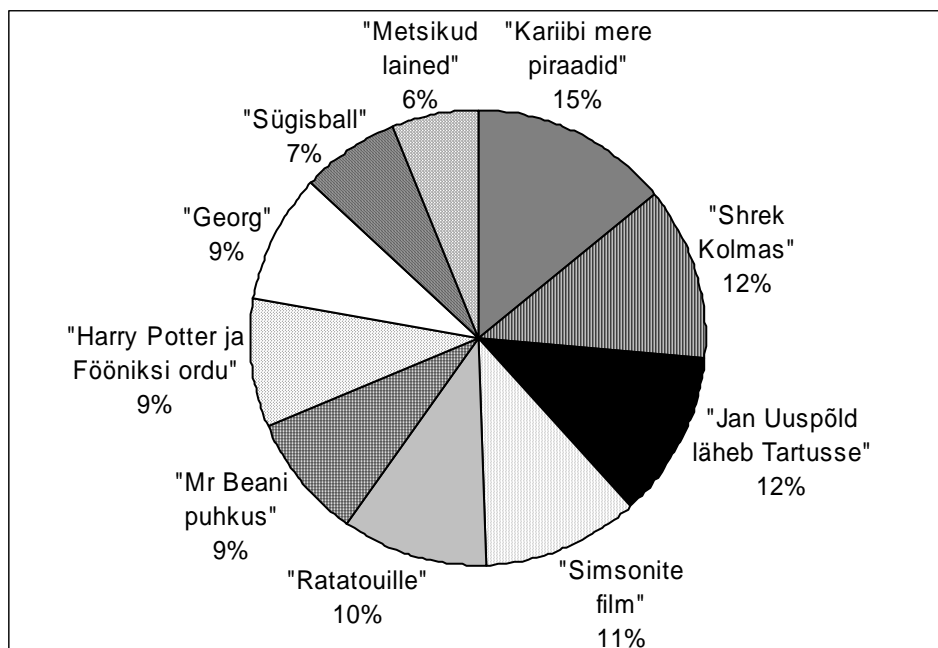
Eesti kinodes oli 2007. aastal "Kariibi mere piraadid" kõige vaadatum välisriikide film (joonis 3.5). Nimetatud filmi vaatajate arvuks oli 84 tuhat. 73 tuh kinokülastajat vaatas "Jan Uuspõld läheb Tartusse" ja 49 tuh vaatajat vaatas "Georgi". Eesti kinodes oli 2008. aastal enim vaadatud välisriikide film "Horton" (61 tuh vaatajat) ja Eesti filmidest "Detsembrikuumus" (50 tuh vaatajat) ning "Mina olin siin" (47 tuh vaatajat).

Tabel 3.18. Kinofilmide vaatajate arv 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Filmide vaatajate arv	1 274 120	1 187 355	1 131 717	1 586 865	1 627 257	1 637 945
sh välisriikide filmid	1 150 108	1 123 379	1 073 235	1 441 355	1 394 779	1 518 375
Eesti filmid	124 012	63 976	58 482	145 510	232 478	119 570
Eesti filmide turuosa vaatajate arvu järgi, %	9,7	5,4	5,2	9,2	14,3	7,3

Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused

Joonis 3.5. Eesti kinolevi TOP 10 filmide jagunemine vaatajate arvu järgi 2007. aastal



Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused

*Eesti filmid Eesti telekanalites*

Üleriigilised TV-ringhäälingujaamad (ETV, Kanal 2 ja TV 3) näitasid 2007. aastal Eesti filme 218 korda, sh 94 korda näidati filme Eesti Filmi Sihtasutuse toetusel (tabel 3.19). ETV näitas Eesti filme 186 korda (s.o 85% kõigis Eesti telekanalites näidatud Eesti filmidest, joonis 3.6), Kanal 2 näitas 26 korda ja TV 3 kuus korda. 2008. aastal näidati Eesti filme viies televisiooniprogrammis 337 korda, sh ETV-s 270 korda, TV 6-s 29 korda, Kanal 2-s 19 korda, TV 3-s kümme korda, Kanal 11-s seitse korda ning nii Kalev Spordis kui ka ETV 2-s üks kord. Eesti filmide televaatajate arv oli 2006. aastal 15,2 mln, 2007. aastal 8,6 mln ja 2008. aastal 12,8 mln. Kõige vaadatum film Eesti telekanalites (162 tuhat vaatajat) oli 2007. aastal “Pronksiöö. Vene mäss Tallinnas” (joonis 3.7).

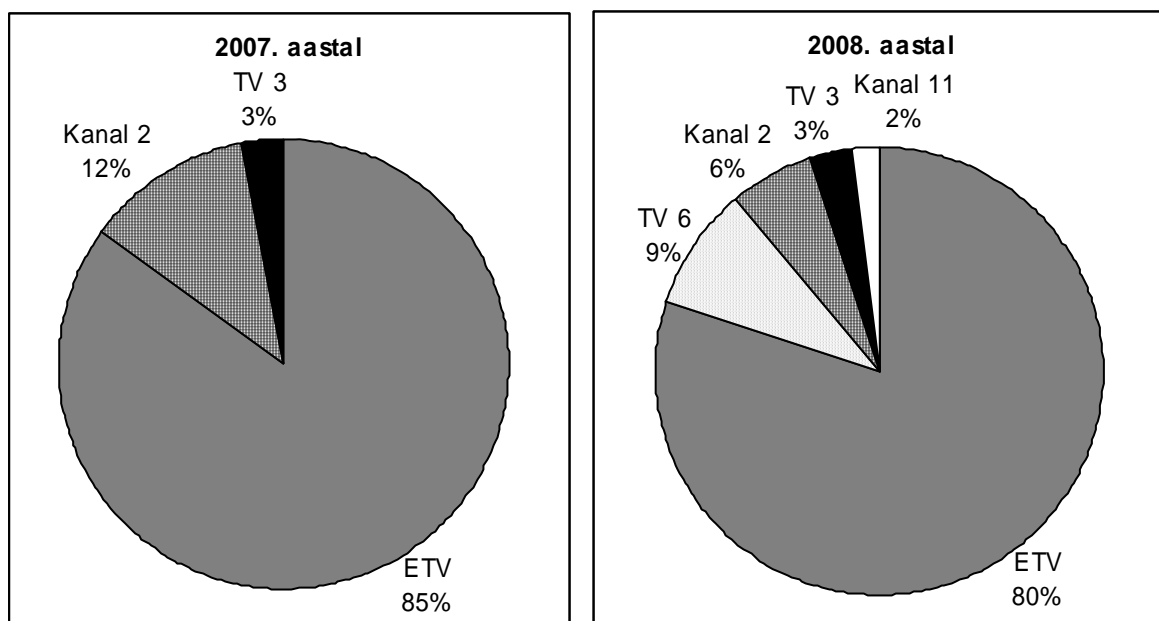
“Tervitusi Nõukogude Eestist!” vaatas 2007. aastal 508 kino külastanud inimest ja 113 tuh televaatajat. Nimetatud arvnäitajatest lähtudes saab järeldada, et suhteliselt väikese kinoleviga filmid jõuavad telelevi vahendusel ikkagi väga paljude inimesteni. “Kinnuneni” vaatas 2008. aastal 974 kinokülastajat. “Aljoshat” vaatas 2008. aastal 324 kinokülastajat.

Tabel 3.19. Eesti telekanalites näidatud Eesti filmide arv 2006-2008

	2006	2007	2008
Eesti telekanalites Eesti filmide näitamise koguarv	348	218	337
sh Eesti Filmi Sihtasutuse poolt toetatud	190	94	121
Toetatud Eesti filmide osakaal TV-s näidatud Eesti filmidest, %	54,6	43,1	35,9

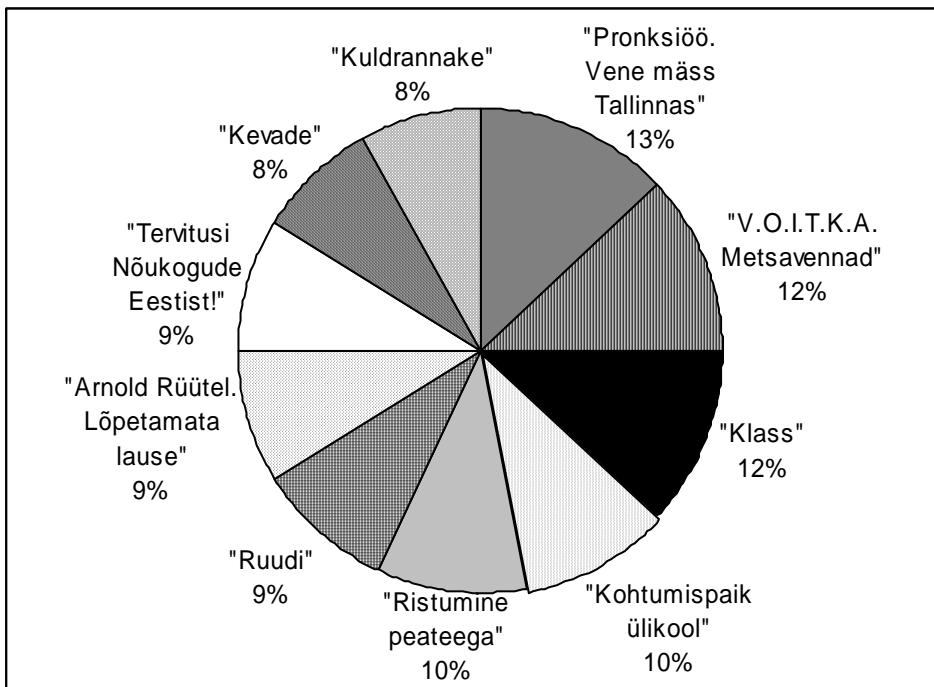
Allikas: *Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused*

Joonis 3.6. Eesti telekanalites näidatud Eesti filmide jagunemine telekanalite lõikes 2007–2008



Allikas: *Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused*

Joonis 3.7. Eesti televis näidatud Eesti filmide TOP 10 jagunemine vaatajate arvu järgi 2007. aastal



Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus, EKI arvutused

#### 3.2.2. Avaliku sektori huvid

*Autoriõiguse seaduse* paragrahvis 1 on fikseeritud lisaks seaduse peaesmärgile, tagada kultuuri järjepidevus ja kultuurisaavutuste kaitse, ka teine oluline eesmärk, milleks on soodsate tingimuste loomine autoritele, teoste esitajatele, fonogrammitootjatele, raadio- ja televisiooniorganisatsioonidele, filmide esmasalvestuste tootjatele jt isikutele teoste ja muude kultuurisaavutuste loomiseks ning kasutamiseks. Eesti Vabariigi Valitsus kutsus viimati nimetatud eesmärgi täitmiseks ellu Eesti Filmi Sihtasutuse (EFS) 1997. aastal. Läbi EFS-i asutamise loodi Eestis tingimused Eesti rahvusliku filmikultuuri arenguks ja alustati Eesti professionaalsete mängu-, dokumentaal- ja animatsioonfilmide järjepideva loomise, tootmise ja levitamise toetamist. EFS-i strateegias on väljendatud arenenud filmikultuuri olemus Eestis:

- Toimib üle-eestiline filmide levivõrk;
- Eesti filmid on tuntud välisriikides;
- Toimuvad regulaarsed kohalikud ja rahvusvahelised filmiüritused Eestis;
- Eesti filmiprofessionaalid teevad omavahelist ja rahvusvahelist koostööd;
- Tehakse teadustööd filmikunsti, sh Eesti filmiajaloo alal;
- Säilitatakse rahvuslikku filmipärandit kaasaegsetes tingimustes;
- Saadakse filmialaseid teadmisi ja filmiharidust kõigis kooliastmetes ja täiendhariduse teel;
- Ilmub eestikeelne filmialane kirjandus.

*Eesti Kultuurkapitali seaduse* vastuvõtmisega taastati Eesti Kultuurkapital 1. juulil 1994. aastal. Nimetatud institutsiooni audiovisuaalse kunsti sihtkapitali kaudu toetatakse:

- Filmide tootmist, mille algkeel on eesti keel ning millel on Eesti tootja ja Eesti stsenaarist või režissöör;
- Ajalooliste dokumentaalfilmide tootmist;
- Dokumentaalfilmide sarja "Eesti lood" tootmist;
- Balti Filmi- ja Meediakooli diplomifilmide tootmist.

Kino- ja videofilmid on üldsusele suunatud teosed, mida esitatakse avalikult ja näidatakse üldsusele avatud kohtades (kinos jmt kohas). Kinode taasavamiseks ja kinoseadmete soetamiseks, paigaldamiseks ja muuks taoliseks eraldatakse rahalisi vahendeid Kultuuriministeeriumi eelarvest läbi järgmiste toetusprogrammide:

- Kinode renoveerimistoetuste programm "Kino tuleb tagasi" (2003. aastast);
- Kino- ja videolevi ning filmiürituste toetusprogramm (1998. aastast);
- Rahvusvahelises koostöös valmivate filmide toetusprogramm (1998. aastast).

### 3.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA

#### 3.3.1. Finantseerimine ja riiklikud toetusmeetmed

Filmi ja video valdkonna ettevõtete kogumüügitulu oli 2007. aastal 673 mln krooni ja puhaskasum oli 93 mln krooni, sh kinofilmide ja videote tootmise ettevõtete kogumüügitulu oli 184 mln krooni (27% kogumüügitulust) ja puhaskasum oli 20 mln krooni (22% kogupuhaskasumist).

Filmi ja video valdkonda finantseeriti 2007. aastal 105 mln krooniga (+33% ehk 26 mln krooni enam kui 2006. aastal, tabel 3.20), sh toetus riigieelarvest oli 94 mln krooni (22 mln krooni ehk 31% rohkem, võrreldes 2006. aastaga).

Tabel 3.20. Filmi ja video valdkonna finantseerimine riigieelarvest, kohalike omavalitsuste eelarvetest ja fondidest 2004-2008, mln krooni

	2004	2005	2006	2007	2008
KOKKU finantseerimine	63	77	79	105	111
sh kokku riiklik finantseerimine	57	70	72	94	105
sh Eesti Filmi Sihtasutus	37	44	45	60	65
Eesti Kultuurkapital	13	17	18	21	26
Kultuuriministeerium	7	9	9	13	14
kokku kohalike omavalitsuste eelarvetest	1	1	1	2	1
MEDIA programmi toetus Eestile	4	5	5	7	3
EURIMAGES fondi toetus Eestile	1	1	1	2	2

Allikad: 2004., 2005., 2006., 2007., 2008. aasta riigieelarve seadus; Eesti Filmi Sihtasutus; EKI arvutused

Sihtotstarbeline eraldis jooksvateks kulutusteks valitsussektorisse kuuluvale EFS-le oli 2007. aastal 60 mln krooni. EFS on Eesti filmitootmise peamine rahastaja. EFS-i sihttoetused filmiprojektidele olid 2007. aastal 51 mln krooni, sh oli 25 mln krooni mängufilmide toetus, 14 mln krooni animatsioonfilmide toetus ja 10 mln krooni dokumentaalfilmide toetus. Lisaks filmide tootmise toetusele toetab EFS ka Pimedate Ööde Filmifestivali, Kinobussi ringsõite, Matsalu rahvusvahelist loodusfilmide festivali, Pärnu rahvusvahelist antropoloogiafilmide festivali, Theodor Lutsu filmipäevi Palamusel jm.

Valitsussektorisse kuuluvale avalik-õiguslikule juriidilisele isikule Eesti Kultuurkapitalile laekus 2007. aastal hasartmängumaksust ning alkoholi- ja tubakaaktsiisist sihtotstarbelise eraldisena 287 mln krooni. Eesti Kultuurkapitali audiovisuaalse kunsti sihtkapital eraldas 2007. aastal 322-le stipendiumi saajale stipendiume kogusummas 21 mln krooni filmide tootmiseks, arenduseks, ettevalmistamiseks, stsenaariumi kirjutamiseks jne.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et filmitootmine jm seotud tegevused olid 2007. aastal ligikaudu 1/2 ulatuses finantseeritud riigieelarvest. Nimetatud aastal toetati kinosid kohalike omavalitsuste (Jõgeva, Saare, Rapla, Valga ja Võru) eelarvetest 1,7 mln krooniga.

MEDIA programmi toetus Eestile oli 2007. aastal ligikaudu 7 mln krooni, sh oli 4,3 mln krooni koguarendustoetus (Homeless Bob Production OÜ, F-SEITSE OÜ, Baltic Film Production OÜ), 700 tuh krooni oli telelevi (OÜ Eetriüksusele), 600 tuh krooni oli edendus, 500 tuh krooni olid festivalid, 400 tuh krooni ning 300 tuh krooni olid vastavalt automaatne ja valikuline kinolevi (AS Tallinnfilm ja Cinema Nouveau OÜ).

EURIMAGES fondi toetus Eestile oli 2007. aastal ligikaudu 2 mln krooni (0,4% fondi kogutoetussummast). EURIMAGES fondist eraldatud summad jagunevad riigiti vastavalt nende panusele kaastootmisesse. 2007. aasta projekti "Fritsud ja blondiinid" toetas EURIMAGES fond ligikaudu 440 tuh krooniga. 2008. aasta projekti "Püha Tõnu kiusamine" toetati 1,8 mln krooniga.

2008. aastal toetas Avatud Eesti Fond 90 tuh krooniga projekti Põhja-Eesti Romade Ühingu Eesti romad "Dialog monoloogi asemel" dokumentaalfilmi tootmist.

### 3.3.2. Organiseeritus

Eesti Filmi Sihtasutuse andmetel tegutsevad Eestis järgmised filmiliidud ja organisatsioonid: Eesti Animatsiooni Liit, Eesti Audiovisuaalautorite Liit, Eesti Filmi- ja Videoamatöörade Ühing, Eesti Filmiajakirjanike Ühing, Eesti Filmiamatöörade Liit, Eesti Filmiklubide Selts, Eesti Filminaiste Liit, Eesti Filmioperaatorite Liit, Eesti Filmitootjate Liit, Eesti Jumestajate ja Grimeerijate Ühendus, Eesti Kaamerameeste Liit, Eesti Kinoliit, Eesti Filmilevitajate Assotsiatsioon ja Eesti Näitlejate Liit.

*Eesti Filmitootjate Liidu* peamised ülesanded on professionaalsete filmide loomise, tootmise ja levitamise tingimuste korrastamine ning kaasajastamine, samuti Eesti filmipoliitika kujundamine koostöös teiste audiovisuaalsete organisatsioonide, fondide ja riigiesindajatega. Liitu kuuluvad kaheksa filmistuudiot (A Film Eesti OÜ, Allfilm OÜ, OÜ Eetriüksus, OÜ Exitfilm, Filmivabrik OÜ, OÜ Rudolf Konimois Film, OÜ Taska Productions, OÜ Vesilind), kes omavad pikaajalist kodumaise ja rahvusvahelise filmitootmise kogemust. Liidu liikmed toodavad mängu- ja dokumentaalfilme, lühi- ja animatsioonfilme, reklaam- ja korporatsioonifilme, telesaateid ja -sarju.

*Eesti Filmiamatöörade Liidu* tegevuse eesmärkideks on algajate filmiamatöörade väljaõpetamine ja abistamine õppima asumisel, autoriõiguste kaitse, koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega, filmide valmistamine ja tehniliste seadmete hankimine, raamatukogu loomine, festivalide ja konkursside korraldamine ning nendes osalemine ja programmide koostamine. Eesti Filmiamatöörade Liidu liikmeteks on 200 inimest.

*Eesti Audiovisuaalautorite Liit* teostab ja kaitseb ühiselt audiovisuaalsete autorite autoriõigusi, kogub ja maksab välja autoritasusid jne.

*Eesti Kinoliidu* üheks põhiliseks ülesandeks on ühendada Eesti filmitegijaid ja arendada koostööd Eesti ning välisriikide filmitegijate ja organisatsioonidega. Eesti Kinoliidul on 160 liiget.

### 3.3.3. Seosed teiste tegevusvaldkondadega ja loomemajanduse sektoritega

Filmi ja video valdkond on majandusharudest seotud infotehnoloogiaga, finantssektoriga, tööstusega, teenindusega ning sise- ja väliskaubandusega. Infotehnoloogilisi seadmeid (arvutid jm) kasutavad kõik nimetatud valdkonna ettevõtted.

Filmitootmise finantseerimine, sh riiklik finantseerimine, sõltub olulisel määral riigieelarvesse ja kohalikesse eelarvetesse laekunud maksudest (hasartmängu-, aktsiisimaks jne). Arvutid ja nendega seotud tegevused on majandusharudest väga tihedalt läbi põimunud nii infotehnoloogiaga kui ka sidega. Telesaateid (intervjuud, meelelahutussaadet, spordireportaažid jms) on võimalik vaadata televisiooniprogrammides tänu telesalvestiste tootmisele. Kinofilmide, videote ja telesaadete nii tootmisele, linastamisele kui ka levitamisele avaldab töötlevast tööstusest suurt mõju tarbeelektronika tootmine (audiotehnika, salvestusseadmed – DVD-mängijad, videomakid, kaamerad jm). Viimati nimetatud seadmeid peamiselt imporditakse. Filmilevi televisioonis ja kinodes kasvab aasta-aastalt. Eesti filmide iga-aastased osalused festivalidel ja filmiturgudel ning eriprogrammid on Eesti kultuuri ekspordis väga olulisel kohal.

Loomemajanduse valdkondadest on filmi ja video valdkonnal ühendused teleringhäälingu, reklaami, muusika, etenduskunstide, kirjastamise ja kunsti alavaldkondadega (nt kontsertide, etenduste jäädvustamine, videoinstallatsioonid kunstis, teatrites jne).

### 3.4. HARIDUS

Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakoolis (BFM) saab rahvusvahelises keskkonnas õppida nii eesti kui ka inglise keeles filmi, televisiooni, meediat ja kommunikatsioonijuhtimist. BMF on ainus filmiülikool Põhja-Euroopas. BMF-l on telestuudio, montaažikeskus ja filmipaviljon, mis on varustatud kaasaegse video- ja helitehnikaga. Filmitegemist õpetatakse bakalaureuse ja magistri tasemel nii filmikunsti õppetoolis kui ka magistri õppekaval *The Art of Film and Video* rahvusvahelise filmikunsti õppetoolis.

BMF-i õppekavad võimaldavad üliõpilastel omandada teadmisi ja oskusi, et edaspidi töötada režissöörina, produtsendina, operaatorina, stsenaristina, montaažirežissöörina, helirežissöörina või filmiteadlasena. 2003. aastal lõpetas filmiosakonna kokku kaks inimest, sh üks helioperaator ja üks dokumentaalfilmi režissöör; 2004. aastal kokku seitse inimest, sh üks helioperaator ja kuus operaatorit; 2005. aastal kokku 21 lõpetajat, sh kolm helioperaatorit, viis operaatorit ja 13 ülderiala lõpetajat<sup>12</sup>; 2006. aastal kokku kuus lõpetajat, sh üks operaator ja viis ülderiala lõpetajat; 2007. aastal kokku kuus inimest, sh kaks operaatorit, kolm ülderiala lõpetajat ja üks montaažirežissöör, ning 2008. aastal kokku kolm lõpetajat, sh kaks dokumentaalfilmi režissööri ja üks teleprodutsent (tabel 3.21). Meedia õppekava lõpetajad suunduvad tihti filmindusse (vabakutselisteks operaatoriteks, monteeri-jateks), ehkki põhiväljund peaks neil olema televisioon ja ajakirjandus. BMF-s on aastatel 2006-2008 valminud ligikaudu 500 tudengite filmitööd (mistahes õppetöö eesmärgil audiovisuaalset teost).

Tabel 3.21. Filmi- ja meediaosakonna diplomiga lõpetanud inimeste arv Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakoolis 2003–2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Filmiosakonna lõpetajate arv	2	7	21	6	6	3
Meediaosakonna lõpetajate arv	23	19	28	14	20	24

Allikas: Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakool

<sup>12</sup> 2002. ja 2004. aastal võeti Balti Filmi- ja Meediakoolis vastu kursus, millel spetsialiseerumine erialale puudus. Nende lõpetajate kvalifikatsiooni nimetus oli humanitaarteaduse bakalaureuse kraad, õppekava: film ja video.

### **3.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA TAKISTUSED**

#### **Tugevused**

- Filmi ja video ettevõtete kompetentsi ja efektiivsuse kasv.
- Kultuuriministeriumi erinevate programmide kaudu stabiilne rahastamine.
- Eesti kinofilmide tootmise ja levitamise toetamine nii Eestis kui ka välismaal.
- Valminud Eesti kinofilmide arvu suurenemine.
- Professionaalsete filmitegijate aktiivne tegevus. Eesti filmikultuuri tuntus ja edu maailmas.

#### **Nõrkused**

- Filmitootmise ja levitamise arendamiseks eraldatud rahaliste vahendite piiratus. Filmihariduse vähene toetamine.
- Filmitootmiseks vajaliku tehnilise infrastruktuuri puudulikkus.
- Kinode väike arv ja mitteühtlane paiknemine Eestis. Filmide kinolevi osakaalu vähenemine.
- Eesti kinolevi sõltuvus suurima kinofilmide levitaja valikutest.
- Eesti filmipärandi taastamise aeglus.

#### **Arenguvõimalused**

- Eesti filmitootmise ja levitamise riigipoolse finantseerimise osakaalu tõus, sektorispetsiifilised maksusoodustused. Riigi mõju filmirepertuaarile.
- Eesti filmitootmise võttepaviljoni ja digilabori ehitamine.
- Uue digitaaltehnoloogia kasutusse võtmine filmide tootmisel.
- Filmide levitamise osakaalu suurenemine uues meedias, videolevis ja televisioonis.
- Kinobussi aktiivsem, atraktiivsem ja laiahaardelisem tegevus.

#### **Takistused**

- Kinofilmide (sh eriti mängufilmide) tootmisel liigne sõltuvus riigipoolsest rahalise toetamise võimalusest.
- Digitaalkino tehnoloogia puudumine.
- Kinopileti suhteliselt kõrge hind.

### 3.6. ARENGUPROGNOOS 3-5 AASTAKS

Perioodil 2000-2007 on olnud Eesti majanduse reaalkasv keskmiselt ca 8% aastas. Eriti kiire majandusareng oli 2004. aastal, mil Eesti liitus Euroopa Liiduga. 2007. aastal Eesti majanduskasv aeglustus ja 2008. aastal, kui maailmas sai alguse finantskriis, läks Eesti majandus langusesse. Majandusolukorra halvenemine on üldine ja puudutab kõiki majanduspiirkondi. Majanduslanguse tingimustes toimuvad ka muutused filmi ja video valdkonnas. Riigi poolt eraldatud rahaliste vahendite vähendamine mõjutab otseselt toodetud filmide arvu, mis jääb tõenäoliselt väiksemaks kui eelnevatel aastatel. Valminud filmide tehniline kvaliteet võib samuti kannatada, kuna rahalised ja ajalised piirangud avaldavad suurt survet. Ettevõtetes toimub tegevuste ümberstruktureerimine. Sektori töötajate koguarv väheneb, samas koolilõpetanute arv suureneb. Filmiimport ja -levi kasvavad. Levitajate võimalused suurenevad (multiplex-kino, uued digitaaltehnikad jne). Kino näitamise monopoli aeg hakkab ümber saama ja arvatavalt langeb seetõttu kinopileti hind.

### 3.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD

Avaldame tänu töö valmimisele kaasa aidanud ekspertidele.

Filmi ja video valdkonna töö on läbi arutatud 8. mail 2009. aastal toimunud ümarlaul.

Nimi	Organisatsioon	Osalemine ümarlaul
Karlo Funk	Eesti Filmi Sihtasutus	*
Erika Laansalu	MTÜ Eesti Kinoliit	*
Anneli Ahven	OÜ Exitfilm	*
Riho Västrik	OÜ Vesilind	*
Artur Talvik	OÜ Eetriüksus	
Rain Leoma	Statistikaamet	
Marve Randlepp	Statistikaamet	
Monika Olju	Eesti Filmi Sihtasutus	
Eda Koppel	Eesti Filmi Sihtasutus	
Tristan Priimägi	Eesti Filmi Sihtasutus	
Jaak Järvine	Eesti Filmiamatööride Liit	
Marika Mäeorg	Eesti Autorite Ühing	
Anu Ernits	Balti Filmi- ja Meediakool	
Maia Sule	Balti Filmi- ja Meediakool	
EKI partneritest osalesid:		
Meelis Muhu	Kultuuriministeerium	*
Andres Viia	Tallinna Ülikool	*
EKI töögrupist osalesid:		
Riina Kippa	Eesti Konjunktuuriinstituut	*
Evelin Ahermaa	Eesti Konjunktuuriinstituut	*

Filmi ja video valdkonna tegevused Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi

**591 Kinofilmide, videote ja telesaadetega seotud tegevusalad**

**5911 Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmine**

**59111** Kinofilmide ja videote tootmine

- filmide (mängu-, dokumentaal- ja animafilmide) tootmine
- kino- ja telefilmide tootmine (k.a animafilmid)
- propaganda- või reklaamfilmide ja -videote tootmine

**59112** Telesaadete tootmine

- telesaadete tootmine (otsesaated või salvestused), nt intervjuud, meelelahutussaated, spordireportaažid jne
- telereklaamide tootmine

**5912 Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmisjärgsed tegevusalad**

**59121** Kinofilmide, videote ja telesaadete tootmisjärgsed tegevusalad

- kinofilmide, videote ja telesaadete montaaž
- algus- ja lõputiitrite lisamine
- kodeeritud ja kodeerimata subtiitrite lisamine
- arvutigraafika, animatsioon, visuaalsete eriefektide loomine
- filmilintide ilmutamine ja töötlemine
- filmilaborite tegevus (k.a animafilmilaborid)
- värvikorrektsioon ja digitaalrestaureerimine
- helimontaaž ja -dublaaž

**5913 Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine**

**59131** Kinofilmide, videote ja telesaadete levitamine

- kinofilmide, videote, DVD-de jms filmitoodete levitamine (nt kino- ja telelevi)
- kinofilmide, videote ja DVD-de leviõiguste omandamine

**5914 Kinofilmide linastamine**

**59141** Kinofilmide linastamine

- kinode ja kinoklubide tegevus
- kino- ja videofilmide linastamine vabas õhus (vabaõhukinod) või mujal